

MODERN EGEMENLİK VE MİLLİ İRADE EKSENİNDE

DEMOKRASİNİN MEŞRUIYET KRİZİ

Erdem KAFTAN

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Modern Egemenlik ve Milli İrade Ekseninde Demokrasinin Meşruiyet Krizi

Yazar: Erdem Kaftan

Editör: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2023 Eylül, Ankara

ISBN No: 978-625-7424-94-3

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

MODERN EGEMENLİK VE MİLLİ İRADE EKSENİNDE

DEMOKRASİNİN MEŞRUIYET KRİZİ

ÖNSÖZ

Demokrasinin efsunlaştırıcı gücünü demokrasiyi ciddiye alarak sorguladığım elinizdeki kitap oldukça meşakkatli bir tezin bir ürünü olarak ortaya çıktı. Bu uzun süreçte doğrudan ve dolaylı olarak birçok insan bu tezin oluşumuna katkıda bulundu. Öncelikle yüksek lisans ve doktora eğitimim sırasında kendilerinden ders aldığım bütün hocalarıma akademik katkılarından dolayı teşekkür etmek isterim. Ayrıca tezin başlangıç aşamasında yanımda olan ilk danışmanım Prof. Dr. İnan ÖZER'in de hakkını vermeliyim.

Bu uzun yolculukta sadece danışman olarak değil bir dost olarak da daima bana akıl hocalığı yapan nihai tez danışmanım Prof. Dr. İsmet PARLAK'a sonsuz teşekkür ediyorum, onun dokunuşu ve yol göstericiliği olmasa çoktan yolumu kaybetmiş olurdu. Yedi yılı bulan tez izleme komitelerinde bana katlanarak değerli fikirlerini benden esirgemeyen Prof. Dr. Güney ÇEĞİN ve Doç. Dr. Ferihan POLAT'a da teşekkürü bir borç bilirim.

Doğduğum andan itibaren her derdime deva olan annem Hanım Hilal Kaftan'ı unutmadan tezin her aşamasında her satırını okuyarak bana edebi ve ebedi destekte bulunan ve cesaretimi yitirdiğim anlarda bana ışık tutan Halil SARIYAR'a ve ayrıca teknik desteklerinden dolayı başta Özgür ARMAN olmak üzere Ali KAFTAN ve Funda ÇETİNKAYA'ya da teşekkür etmek isterim.

Elbette en büyük teşekkürü de arkamda değil de her zaman yanımda olan ve varlığıyla bana güç veren eşim Sibel KAFTAN hak ediyor.

Son olarak bu tezi hayatları boyunca bir gurur kaynağı olarak görecekleleri ümidiyle kızım Nehir KAFTAN ve oğlum Mustafa Cem KAFTAN'a adıyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	9
GİRİŞ.....	11
BİRİNCİ BÖLÜM	
DEMOKRATİK MEŞRUIYETİN CEVHERİ: YURTTAŞLIK	25
1.1. Demokrasi Miti	25
1.2. Antik Demokrasi Krizi.....	38
1.3. Eşitlik, Özgürlük ve Otorite Ekseninde Yurttaşlık.....	40
1.3.1. Yurttaşlığın Antik Kökenleri: Hellenler.....	40
1.3.2. Yurttaşlığın Antik Kökenleri: Romalılar.....	51
İKİNCİ BÖLÜM	
EGEMENLİK VE İRADE EKSENİNDE MİLLİ-DEVLETİN OLUŞUMU	71
2.1. Feodal Egemenlik ve İlahi İrade	71
2.1.1. Feodal Egemenliğe Giriş	71
2.1.2. Feodal Egemenliğin Öncülleri.....	73
2.1.3. Feodal Egemenlik	85
2.1.4. Düşünsel ve Siyasal Arka Plan.....	89
2.2. Modern Egemenlik ve ‘Seküler’ İrade	98
2.2.1. Seküler İradenin Oluşumu: Machiavelli Etkisi	98
2.2.2. Seküler Dünyada Aşkınlık	102
2.2.3 Modern Egemenin Kutsanması: Bodin Etkisi.....	103
2.3. ‘Halk’ Millet ve ‘Modern’ Devlet.....	106
2.3.1. ‘Konsey’ Millet.....	110
2.3.2. Hıristiyan Res Publicasının Parçalanması.....	113
2.3.3. Modern Res Publicanın İnşası.....	116
2.3.4. İdare Devlet olarak Bir Devlet İnşası.....	121
2.4. Modern Yurttaşlık.....	132
2.4.1. Modern Kent’in ve Burjuvazinin Doğumu	132
2.4.2. Burjuva İradesinin Dönüşümü	136

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MODERN DEMOKRASİ VE MEŞRUIYET KRİZ(LER)İ	153
3.1. Modern Demokrasinin Özgüllüğü	153
3.2. Temsil	155
3.2.1. Bir Kriz olarak Temsil	155
3.2.2. Temsil Kavramının Oluşumu.....	157
3.2.3. Konsey Millet'ten Modern Millet'e Temsil.....	162
3.2.4. İngiltere Örneği.....	172
3.2.5. Demokratik İrade ve Milli İrade Çakışması	177
3.2.6. İngiltere'de Parlamento İrade	180
3.2.7. Milli İradenin Beşiği Fransa.....	183
3.2.8. Fransa'da Milli İrade	190
3.3. Demokrasi Krizi	198
3.3.1. Demokratik Meşruiyet.....	198
3.3.2. Kurucu İrade, Genel İrade ve Demokratik İrade İlişkisi	201
3.3.2.1. Kurucu İktidar.....	201
3.3.2.2. Ara Mesel: Kurucu Şiddetin Arkeolojisi.....	206
3.3.2.3. Kurucu İktidar: İngiltere ve ABD.....	222
3.3.2.4. Kurucu İktidar: Fransa	227
3.3.2.5. Demokratik Meşruiyet Eksenleri.....	234
3.3.2.6. Kurucu İktidar: Almanya.....	239
3.3.3. Milli İrade ve Demokratik İradenin Çekişmeli Serüveni.....	253
3.3.4. Parlamenter Demokrasinin Krizi.....	260
3.3.5. Neoliberal İrade ve Demokratik İrade	278
3.3.5.1. Sermaye ve Emek Piyasasının Oluşumu.....	278
3.3.5.2. 'Suni' Meşruiyet: Demokratik Kapitalizm.....	286
3.3.5.3. Demokratik -bir- İrade olarak Refah Devleti	292
3.3.5.4. (Neo)Liberal İradenin -Küllerinden- Doğuşu	294
3.3.5.5. Yurttaşın Biyopolitik Dönüşümü: Homo Liber.....	298
3.3.5.6. Yurttaşın Yokluğunda Demokratik Meşruiyet Krizi	303
SONUÇ	313
KAYNAKLAR	337

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BM	: Birleşmiş Milletler
IMF	: Uluslararası Para Fonu
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliđi